

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. Quodnam sit constitutivum Personæ Divinæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](#)

DISPUTATIO XXV.

DE

Divinis Personis in genere.

Quamvis Persona apud Comicos olim qualitatem potius, quam individuum hominis significabit, tamen antiquissimo usu non solum apud Theologos, sed etiam jurisconsultos humanum seu rationale suppositum significat, cum *instit. de Jure naturali omne ius, quo utuntur, dividunt in illud, quod ad personas, res & actiones pertinet*. Recepta est apud Theologos definitio personae à Boetio tradita: *Personae rationalis naturae individua substantia*. Ubi per *ratiōnālē naturām* non illa solum intelligitur, que ratiocinandi virtute pollet, sed quilibet intellectiva, etiam Angelica. Per *ly individua substantia*, non tantum significatur singularis substantia, cum in hac acceptione & anima rationalis & Divinitas praetincta relationibus, & humanitas Christi, ut præcisa à supposito Verbi, personæ dicerentur: sed exponente S. Doct. q. 29. a. 1. *communicabilis substantia*. Huc etiam pertinet vox græca *hypostasis*, olim ambiguoflexu à Græcis pro substantia, à Latinis pro significacione substantia usurpata; quem tamen ex usu Ecclesia posterioribus temporibus recepto, si concretè accipiatur, significat vel suppositum in toto genere substantiae, vel Personam intra limites naturæ & substantiae rationalis. Si sumatur abstractè, idem significat, quod personalitas, vel substantia incommunicabilis. Numerum & cognoscibilitatem Divinarum Personarum Disp. 20. consideravimus: restat, ut in præsenti Disp. Personæ constitutivum, Trinitatis & singularium Personarum notiones, nomina, prædicta, & modos prædicandi dispiciamus.

ARTICULUS I.

Quodnam sit constitutivum Personæ Divinæ?

SUMMARIUM.

1. Personæ Divinæ qualiter admittant constitutivum?
2. A constitutivo removentur origines.
3. Personæ constituuntur relationibus.
4. Non transcendentalibus.
5. Sed formalibus.
6. Sitne ideo relatio scilicet prior & posterior?
7. Paternitas tantum sub exercicio referendi facit explicitè concipi Patrem.
8. Eſſe ad eſt inadiquata ratio differentialis relationis Divinæ.
9. Relatio per incommunicabilitatem eſt primaria dix distingueendi personam.

§. I.

Personæ non constituuntur originibus, sed proprietatibus personalibus.

1. **D**ivinæ Personæ ita sunt ab invicem distinctæ, ut tam in natura identicè convenient: ideo non sunt primò, & se totis diversè, prout olim Durandus sentiebat, sed habent singulare constitutivum, quo in ratione Personæ constituuntur, & ab aliis Personis distinguuntur: liquide idem est rei constitutivum, quod distinctivum. Porro nomine constitutivi non intelligimus constitutivum aut constitutionem formalem per modum compositionis, quo modo forma physica formaliter constituit compositum physicum; differentia metaphysicum: sed constitutivum & constitutionem virtualem per modum simplicitatis; hoc est ejusmodi formam, quam posita hoc ipso formaliter

habet ratio completa Divinæ Personæ, ejusque distinctio ab omni altera Persona, quantum nulla partium compositio intercedat.

Ideo non postulamus illis assentiri, qui Divinas Personas per origines constituunt. Autenim intelligunt originem activam, aut passivam. Si originem activam; illa est operari quoddam actus notionalis, qui suppositum præsupponit, suppositorum quippe est operari; neque illud proinde constituit. Ut taceamus, quod Spiritus S. activus, hac ratione careret constitutivo, quia careret origine activa. Non etiam possunt confundiri per originem passivam, tum quia non minus Pater careret origine passivâ, quam Spiritus S. activus, tum quia constitutivum significat formam fixam, quâ res aliqua suum esse permanenter obtinet: et verò origo ex modo significandi est forma visibilis, & quasi facti ipsius termini: in rebus quippe creatis filius per nativitatem non habet suum esse formaliter, sed vialiter & in fieri. Tandem omnis actus sive activa, sive passiva in recto dicit aliquod absolute; forma verò absoluta sicuti non potest esse distinctivum, ita nec constitutivum Personæ Divinæ.

Verissima, ut & receptissima doctrina est, Personas constitu relationibus seu proprietatibus relativis, uti ex Concil. Lateranensi c. firmior & Concil. Florent. Ses. 1. aperte colligitur, ubi dicitur: *Personas Divinas per suas proprietates differre*. Et ne forte existimares, has proprietates esse absolutas, in cod. Florent. Ses. 18. Joannes Thol.

Theologus dixit: *Proprietates nequaquam communicabiles sunt, quod quidem ex relationis vi crederent eventur.* Nec tanè proprietates Divinarum Personarum in script. aliis, quam relativis nominibus explicantur.

Sed qualibus, inquis, relationibus differunt Personae? Respondent non pauci: transcendentalibus. Non placet: Quidquid enim sit de veritate & existentiā relationum transcendentalium (de qua Philosophi dispergunt) certe formaliter esse ad terminum, ut relativū oppositum, est formalis effectus non transcendentalis, sed prædicamentalis relationis. Unde iam suprà advertimus Divinas relationes habere se ad modum prædicamentalis relationis. Ad modum, inquam, illius, quia cùm non sit in prædicamento colloquibilis, abolute prædicamentali dici non debet. Habet tamen per modum prædicamentalis, quia dicit formaliter habitudinem ad terminum relativum, & fundat oppositionem relativam, quod relationi prædicamentali est proprium.

Quod enim est Pater, ad Filium est. Et hoc solum numerum infinitum, quod ad invicem sunt, & in hac numero carent, quod ad se sunt. ut affirmat Concil. Toler. & ubi non obviat relativa oppositio, omnia in Divinis unum sunt. Porro relatio transcendentalis nihil refert formaliter, neque fundat oppositionem relativam, inquit pertinet ad prædicamenta absolute: adeoque ad distinctionem vel constitutionem Divinarum Personarum nihil conductit. Non ergo transcendentalis, quia semper potius est radix & fundamentum vera relationis, quam vera relatio; sed ipsa formalis relatio, cuius esse et ad alium se habere, Divinam Personam constituit: Nam idem est rei constitutivum, quod distinctivum: sed distinctivum in Divinis est sola relatio: ergo & constitutivum. Minor liquet ex supra allato axiomate, neque aliunde Divina Persona possunt esse distinctae, quam unde sunt incommunicabiles, sed ex ipsis prædicatis relativis sunt incommunicabiles, cùm absoluta omnia sint communia in Divinis.

§. II.

Endantur difficultates oppositae.

6. Ed hinc gravis emerget difficultas, quomodo non relatio ipsis sit prior, & posterior, si Persona constituit? Constitutivum quippe Persona presupponitur origini & actu notionali: ipsa quoque origo est ratio fundandi præsupponitur relationi: ergo si relatio constituit Personam, præsupponitur sibi met ipsi. Verum hanc ipsam difficultatem videt S. D. & una distinctione expedit hic q. 40. a. 4. dicens. *Proprietas personalis Patris potest considerari duplicitate, uno modo, ut est relatio, & sic secundum intellectum præsupponit actu notionalem, quia relatio in quantum huiusmodi fundatur super actu; alio modo secundum quod est constitutiva Personae; & sic oportet, quod intelligatur relatio actu notionali, sicut Persona agens praetelligitur actioni.* Quibus verbis S. D. indicat, duo inadæquata

muniū & formales effectus in relatione considerari posse: nempe exercitum actuale referendi & recipiendi, ac secundum rationem formam hypotheticā, & incomunicabilis substantię. Unde licet relatio quantum adipsum exercitiū referendi actuū notionalē, ceu rationē proximam fundandi sequatur, & ut si non constitutat Personam, sed constitutam supponat; sub altera tamen ratione forma hypotheticā, ad actuū notionalē præsupponitur, ipsamque Personam constituit.

Neque hoc novum est, ut eadem forma diversos effectus formales, & inadæquata praetans munia, sub una consideratione sit prior, & sub alia ratione posterior; velut apud Thomistas gratia sanctificans, ut est in infundi, & quasi in fieri, praecedit contritionem, & tequitur eandem, ut est in facto esse.

7. Sed dices primò. Quandocunque concipiatur Pater, concipiatur ut relatus ad Filium; sed quandocunque concipiatur persona constituta paternitate, concipiatur ut Pater: ergo quandocunque concipiatur persona constituta paternitate, etiam concipiatur, ut relata ad Filium. Sed concipiatur constituta paternitate præsuppositivē ad actuū notionalē: ergo etiam concipiatur relata præsuppositivē ad actuū notionalē.

Respondeo, distinguendo minorem: quando-
cunque concipiatur persona constituta paternitate, prout Paternitas dicit exercitum referendi, con-
cipitur explicitè ut Pater, concedo. quandocun-
que concipiatur sub ratione forma hypotheticā,
nego, & humiliiter distincto consequente, & sub-
sumptu, nego alteram consequentiam.

Dices secundo. Relatio non potest concipi 8. absque sua ratione differentiali: sed præsupposi-
tivē ad actuū notionalē, concipiatur relatio Per-
sonam constitutam: ergo concipiatur cum sua ra-
tione differentiali: sed hoc est esse ad, & exerci-
tum referendi: ergo.

Respondeo. Non potest relatio concipi abs-
que sua ratione differentiali, vel adæquata, vel in-
adæquata, concedo, semper adæquata vel omni
inadæquata, nego, sed esse ad est ratio differentia-
lis ipsius relationis; adæquata, nego, inadæquata,
concedo. altera quippe inadæquata differentia est
reddere incomunicabilem, sive habere rationem
formae hypotheticā.

Objicies tertio: Relatio paternitatis per exer-
citum referendi distinguunt formaliter Patrem à Fi-
lio, eique tribuit incomunicabilitatem: ergo
per exercitum referendi Patrem constituit.

Respondeo, distinguendo primum membrum antecedentis. Relatio quod exercitum referendi distinguunt actu formaliter, concedo, radica-
liter, & ceu prima radix distinguendi, nego. Con-
stitutivum porro non debet tantum distin-
guere; sed esse prima virtus & radix distinguendi.
Alterum quoque membrum antecedentis distin-
guo. Relatio per exercitum referendi facit incomunicabilem per se primò, nego, consecuti-
vè & quasi secundariò, concedo antecedens, & ne-
go consequiam.